

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 — „
Pe 3 luni . . . 7 — „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Dinasticismul în România.

(H) O chestiune ce este oarecum indicat să revină la ordinea zilei, cu prilejul sărbătoririi memoriei celui dintâi Domn al României, — nume scump și simbolic, în care s'au întrunit denumirile vechi ale principatelor Moldova și Muntenia... Este adică indicat acest lucru, deoarece mulți și multă vreme au căutat să exploateze între altele și amintirea populară a aceluia Domn, de numele căruia sunt legate fapte și date mari din istoria Românilor, ca să-și satisfacă propriile sentimente antidinastice, sau ca să ațâțe asemenea sentimente și în sufletele altora.

În adevăr, dinasticismul în România a trecut prin grele încercări, — el n'a fost întotdeauna, și întru câtva chiar până în anii din urmă, la înălțimea aceea la care ar fi trebuit să fie, și până la care în cele din urmă totuși s'a ridicat, mulțămite de sigur mai multor împrejurări, între cari însă nu trebuie să uităm și simțul acela just și matur al poporului român, care este unul din semnele cele mai neîndoieșe și mai vorbitoare ale originii sale romane.

De ce? De sigur era la început o pornire de xenofobie. Oameni de mare inteligență, ca de pildă un Hașdeu, au manifestat, și votat pe față, la 1866, împotriva alegerii Domnului străin, — mai ales că nu era cel puțin de origine latină. — Dar nu numai atât, ci putem zice că în genere ceea ce a fost alegerea de Domn al României a principelui Carol de Hohenzollern, s'a putut asemăna mai mult cu ceea ce se cheamă o căsătorie din raționament, în apunere cu o căsătorie din dragoste. — Carol de Hohenzollern nu a fost iubit, — bine înțeles că la început nu putea să fie vorba decât de o iubire din instinct, — dar lipsea această pornire, lipsea orice fel de miraj din acelea cari pot să deștepte simpatia populară, — cum ar fi fost, de pildă, cum ziserăm, o origine latină sau prestigiul popular la noi al unui nume ca acela al unui Napoleon (căci a fost vorba atunci și de candidatura unui Napoleon).

Deci principele Carol de Hohenzollern a venit aci fără a fi precedat de dragostea aceea impulsivă populară, care uneori înlesnește misiunile suveranilor, dar de multe ori iarăși le poate face să cadă în rătăcire. Chemat la o menire de rațiune, — noul suveran a fost mai înainte de toate — și în această privință a rămas consecvent — un om al datoriei.

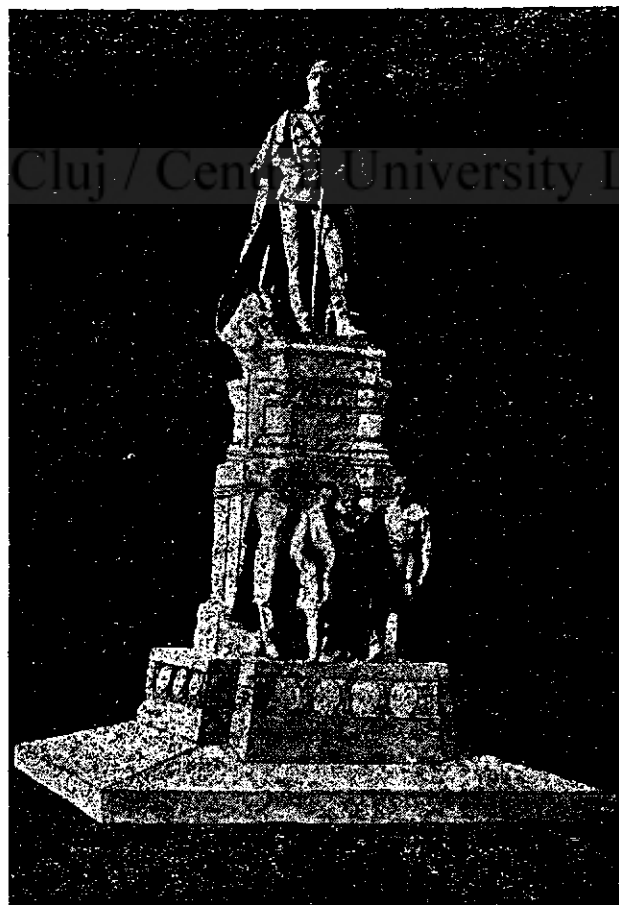
Cu astfel de începuturi, este lesne de înțeles că împlinirea menirii acestui suveran n'a putut să fie o operă de toate zilele, și a trebuit să fie una de fiecare zi. Cei cinci ani dintâi, au fost cu deosebire grei. La capătul lor, a fost criza. Însăși o energie ca aceea a principelui Carol de Hohenzollern a avut un moment de șovăire, — și cât p'aci să se împlinească vorba lui Bismarck: — „Du-te, principe, în România; în cazul cel mai rău vei avea o amintire frumoasă la bătrânețe...” — Cazul cel mai

că, în jalea pierderii unui unic vlăstar; — când a fulgerat ivirea probei celei mari ce era scris „în cartea destinului” să afirme pentru veacuri vrednicia și gloria celui încercat. A fulgerat primejdia războiului, — a izbucnit furtuna. Și atunci s'a văzut cărmaciul, cu toate calitățile lui, cu toate roadele muncii sale stăruitoare de până în momentul acela, — atunci a răsărit cu adevărat figura măreață a „Regelui Carol”, din modesta înfățișare de până atunci a principelui de Hohenzollern. — Ca orice neam, românul are calități și defecte, — dar între unele și altele dezvoltat cu deosebire la el este cultul vitejiei. — „Domn viteaz!” — când a putut, când a trebuit să alături acest calificativ pe lângă numele suveranului său, — atunci ghiata a fost ruptă definitiv, — atunci, și de sigur atunci numai cu adevărat, inimile acestea cari se căutau și nu se găseau încă, inima suveranului și a poporului său, s'au contopit în acea dragoste, care din acel moment n'a făcut decât tot să crească.

Veleitățile de „republicanism” cari au mai urmat, au stârnit mai mult haz și răs în opinia publică. Acea campanie eroi-comică a lui „A. V. Beldiman, vechiu republican, cu mare alean de domn pământean”, a trecut ca o dâră de umorism involuntar, — din care abia mai încearcă unii și astăzi să pescuiască succese de curiozitate nesănătoasă... Faimoasele „sah la Rege” au mers și ele tot mai mult discreditându-se, — și probabil că „Protestarea” de mai acum câțiva ani, a fost ultima încercare de *fiasco* în acest gen.

... În largă trăsură regală, bătrânul Rege trece, impresurat de capete blonde, de figuri de frumusețe și inteligență cari sunt tinerii „principi ai României”. Priveliștea este ca de poveste, ca de feerie, — și mândru este românul de Regele său, și de principii săi.

Și se duce Regele la desvăluirea statuii predecesorului său Alexandru Ioan I. Iată își dau mâna trecutul și vremea de față, și dându-și mâna, se înalță fiecare în ochii și în gândirea noastră... Două urări izbucnesc din piepturile românilor, și în ele se resumă starea de spirit *de astăzi* din România: „Slăvită să fie memoria lui Cuza-Vodă! — Trăiască Regele Carol!”

Monumentul lui Cuza Vodă

Inaugurat ieri la Iași

rău însă nu s'a întâmplat, mulțumită reculerii obștești din țară și intervenirii unor înțelepți cari au văzut și atunci, ca și în alte împrejurări grele prin cari a trecut țara, mai departe decât patima momentului. — Simpatiile românilor pentru Franța și Neapol erau firești — dar prea i-ar fi costat mult, dacă din pricina lor ar fi fost să piardă un cap, un conducător al destinului lor, pe cari nici atunci, nici mai târziu n'ar fi existat putință să-l înlocuiască.

Alți cinci ani au trecut, în reluarea acelei munci de fiecare zi; palatul a rămas sombru, — perechea princiară singurati-

Cursurile de vară dela Vălenii de Munte. Se știe că de vre-o trei ani, prin stăruința și munca neobosită a dlui profesor Nicolae Iorga, s'au organizat la Vălenii de munte, cursuri de vară, unde personalitățile cele mai distinse, pe toate tărâmurile culturale ale neamului, propăvăduiesc știința și răspândesc gândirea și simțirea românească.

Incepute cu mijloace materiale cât se poate de modeste, în scurt timp, aceste cursuri au devenit locul de întâlnire al românilor, dornici de cultură din toate părțile, făcând din Vălenii de munte un adevărat centru cultural, unde fie-care își poate întrebuința timpul de vacanță, cu cel mai mare profit, alegându-se pe lângă recreațiunea ce i-o oferă admirabila situație climaterică a Vălenilor de munte și cu învățămintele predate de tot ce neamul nostru are mai distins, ca cultură.

Și în anul acesta, ca de obicei, cursurile vor începe le 1 Iulie st. v. În conformitate cu marea lor importanță culturală națională care s'a impus fie-căruia, și care acum vor trebui să o recunoască toți, anul acesta serviciul divin, pentru inaugurarea lor, va fi oficiat de către I. P. S. Sa Mitropolitul Primat al României.

Iar printre auditori va figura, pe timp de 15 zile, și Principele Carol al României.

În curând vom publica programul cursurilor.

D-nul Vasile Stroiescu — personaj fictiv! Ziarul cel mai pocit de pistrii, „Pesti Hirlop” are în numărul său de Duminecă un lung articol, în care, după ce face un tablou destul de fidel al fabuloaselor acte filantropice ale dlui Vasile Stroiescu, — nedumerit de atâta generoasă munificență — exclamă ca sub suggestia unei revelații, că nobilul boier basarabean e un personaj fictiv și că adevăratul binefăcător al nostru e guvernul României. Firește, alarmează apoi opinia publică unguerească și cere de zor intervenția guvernului ungar și diplomației. Căldurile de vară își reclamă, vedeți, prea curind victimele.

O tradiție distrusă în Bosnia. Ni-se scrie din Serajevo: Vineri în 7 Iunie la orele 10 a. m. a sosit cu un tren special la Sarajevo Excelența Sa ministrul comun de finanțe dr. Leon cav. de Bilinski. L'agară l'au așteptat: Guvernatorul Ex. Sa feldzeugmeisterul O. Potiorek și locțiitorul său Iulie de Rohonyi cu șefii secțiilor, cu prelații confesiunilor, cu angloiați etc. Deoarece în Bosnia-Hertegovina locuiesc 800,000 de Sârbi ortodexi, 600,000 mohamedani și 300,000 de catolici, după program a trebuit să fie din prelați cel întâi prezentat mitropolitul sârbesc, arhiepiscopul Evgenie Letiția, apoi după el șeful relig. al musulmanilor reis-ul-lemma Hafiz Suleiman ef. Șaraț, și după acesta șeful catolicilor arhiepiscopul și

consilierul intim dr. I. Stadler, în fine rabinul overcilor. Șeful catolic s'a crezut prin acest rang, de a fi prezentat după sârbi și mohamedani, degradat, căci până acuma dr. I. Stadler din considerație, că legea catolică e legea statului, era totdeauna la primul loc și de aceea n'a venit cu clerul său la gară la primire. Când a pășit ministrul către mitropolitul Letiția și reis-ul-ulema Șaraț i-a salutată cu aceste cuvinte: „Mă bucură foarte mult, că pot să salut pe capii religioși ai acestei țări frumoase. Mă doare însă, că între Dvoastră nu văd pe reprezentanții bisericilor sfinte catolice, a cărei fiu fidel sunt eu.”

După cum se vede, în Bosnia-Hertegovina s'a rupt cu tradiția, în sensul căreia rangul prim competenței prelaților catolici. La primirea prelaților trebuie să se considere numărul sufletelor religiunii respective în considerare.

Vedetot.

Ciangăii sub aripile guvernului. Înainte cu vre-o două săptămâni presa maghiară de pretutindeni, fără deosebire de colorit politic, era alarmată de suferințele ce au să îndure coloniștii ciangăii din comitatul Hunedoarei, din pricina tratamentului mașter (?) de care, zice, sunt împărțâți din partea guvernelor ungare.

Văzând atâta vâlvă involuntar își vine întrebară: „De unde atâta interes pentru soarta ciangăilor, cine sunt patrioții cari au inițiat mișcarea presei și pentru ce? Și cercetând ma deaproape vei afla la izvorul acestei agile mișcări o întreagă ccață de patrioți de toate categoriile, și mai vechi și de cei mai noi recrutați din alesul neam al lui Izrael, însuflețiți de cele mai meschime interese bănești și așteptând cu lăcomie banii guvernului, din cari o parte, speră să cadă, sub diferite pretexte, și în buzunarele lor. Și planul are să le succedă. Suntem informați, că în urma stăruințelor lor repetate Lukács a încredințat pe consilierul ministerial Lovas Sándor, să cerceteze amănunțit chestiunea colonizării ciangăilor și apoi să facă raport guvernului. Raportul e gata. În urma celor expuse aci, guvernul a decis să ia asupra sa acțiunea care până acum avușese numai un caracter particular, un lucru ce nu aducea patrioților destui creștări la chimir.

Salvarea gentrymei scăpătate, a Baresay-eștilor și a altora, se va face de-acum cu concursul guvernului.

Așadară încă o vale deschisă, pe care au să curgă din bielșug milioanele țării. Iar cu aceia cari într'adevăr ar trebui să fie sprijiniți, cu mulțimea desnoștenților, nimeni nu-și bate capul, decât doar atunci când e să afle noi mijloace de a-i etoarce banii cu sudoare cruntă câștigați.

Deputații noștri — asupra situației.

— Două interviuri ale corespondentului nostru —

Budapesta, 9 Iunie.

Am indicat, în mod implicit, și în articolele noastre, că în aceste zile de plină desfășurare a crizei sistemului constituțional român are deplin justificate motive să păstreze de-ocamdată o atitudine mai mult expectativă, — după ce însă opinia publică românească este în drept să solicite puncte de orientare și din partea celor întâi chemați să reprezinte atitudinea noastră, din partea deputaților români, corespondentul nostru din Budapesta a primit însărcinarea să ceară deputaților noștri aflători în Budapesta aceste orientări. Întâlnind corespondentul nostru pe președintele clubului parlamentar naționalist, pe deputatul Ilendei-mari d. dr. Teodor Mihali și pe deputatul Arpașului d. dr. Alexandru Vaida-Voevod, a obținut declarațiile dela vale.

Declarațiile dlui Dr. T. Mihali.

Întrebat asupra situației ce s'a creiat deputaților noștri prin senzaționalele evenimente parlamentare din săptămâna trecută, dl Mihali a binevoit să răspundă următoarele:

— Evenimentele din zilele din urmă m'au surprins peste măsură și mi-au zădărnicit unele intenții. Eu avusem adevărat intențiunea să iau cuvântul la desbaterea proiectelor militare și să precizez ținuta partidului național român față de aceste proiecte, cari — precum de atâtea ori am accentuat — conțin o seamă de dispoziții, prin cari se știrbesc drepturile limbei naționalităților din patrie, cercându-se și prin aceste legi de naționalizarea lor. În urma procedurilor ilegale ale contelui Tisza însă, am fost silit să renunț la cuvânt. De altfel în această confuzie babilonică și iritație extremă înzadar a'și fi încercat să contribuim la lămurirea lucrurilor și la asanarea situației noastre.

— Ce credeți, se vor vota proiectele militare în camera magnaților și le va sancționa regele?

VORBEAU AZI NOAPTE DOUĂ APE...

Venea un vișor să ne 'ngroape
Și grindina-mi bătea la geam,
Vorbeau azi noapte două ape
Și vorba lor o 'nțelegeam.
Iși lumina necunoscutul
Cu fulgere din deal în deal
Șii chiotind prin neguri Prutul
Vorbea cu Murășu'n Ardeal:

„In taina apelor afunde
Un țintirim de veacuri port,
Mi-e albul inspumatei unde
Mai trist ca giulgiul unui mort...
Din vreme 'n vreme mă străbate
Un lung îndepărtat fior,
Și 'ncheieturile trunchiate
Atâta de cumplit mă dor...”

N'auzi cum strigă Basarabii
Blestemul zilelor ce vin,
Cum sună 'n buciulm pârcaľabii
Dela Soroca la Hotin?...
Eu simt cum matca mea tresare
De-al amintirilor șuvoi,
Arcașii lui Ștefan cel mare
Imi cer azi moaștele 'napoi”...

Așa tulburător de țară
Urla ne'nduplecatul glas,
Pân' fulgerele se curmară
Și-o ploaie blând' a mai rămas.
Atunci o 'ntunecată noapte
Pe creasta codrilor cădea,
Și 'n plânsul lin urzit din șoapte
Bătrânul Murăș răspundea:

„In valul meu de veacuri plânge
Acelaș vaier stins și mut,
Mai multe lacrimi decât sânge
Nisipul meu a cunoscut.
Tu-ți plângi mărirea îngropată,
Eu jalea veche an de an,
Tu ai avut părinți odată,
Eu veci de veci am fost orfan”... —

Așa vorbeați îndurerate,
Sub cerul înorat și crud,
Bolnave răuri tulburate
Și-acum durerea v'o aud...
Nedumerirea mă supune
Când rostul patimii v'ascult,
Căci inima nu-mi poate spune,
Pe care să vă plâng mai mult...

„Luceafărul”. Octavian Goga.

Banii Satanei

— Novellă. —

De Floria Petra-Petrescu.

Părintele Ieronim a venit seara mai târziu acasă ca de obicei. Vorba-vorbă aduce, unul desleagă limbile. A stat până după unsprezece — un lucru neobiceit.

Intrînd în curte și-a aprins un chibrit de tureca cizmei, a mers încet, încet, pe dibuite, să nu trezească pe cei din casă și era gata să intre în odaie, când a dat de preoteasa. Ea-l aștepta. — „Unde ai fost, părinte?” Ochii ei îi căutau drept în față.

El și-a dat pălăria preotească pe o ureche:

— „Lan am închinat și eu, nevastă. Ce naiba! doară nu-s muiere, să stau tot acasă și să adorm odată cu găinile!”...

— „Dane ai făcut!”, i-a zis nevasta, ochii ei însă vorbeau altfel. Ochii ei îl căutau și'l mustrau. Simțeau cum îl mustrau, ca ieș când ar fi luat pe părintele sub o sticlă măritoare, să-i cetească în suflet, până în cutole cele mai neînsemnate.

— „Dormi nevastă, dormi”, a zis părintele Ieronim împăciuitor și s'au despărțit.

Patul era făcut. S'a așezat dintâi el, părintele Ieronim așa, cum era, îmbrăcat, stînd ca pe scaun. S'a răzimat cu coatele de gemunchi, și-a prins barba mare, albă, în palme și a stat mult timp, așa, fără să se gîndească la ceva lămurit. Ii băteau prea tare timpanele din urechi.

Apoi s'a desbrăcat, tacticos, greoi. Cu cizmele

Un glas maghiar despre regimul maghiar

Sub titlul acesta: „Cu prilejul turburării din Budapesta”, un publicist maghiar d. dr. Francisc Albert publică în „Le Courrier” un remarcabil articol asupra stărilor și a regimului actual al Ungariei, din care reproducem, în cele ce urmează părțile esențiale.

Cu toate promisiunile făcute de repetate ori de către guvernele succesive, poporul ungar se găsea în 1908 în prezența unui proiect de lege electorală absolut nedreaptă, faimosul proiect al contelui Andrassy, care acorda votul plural și public, totatât de monstruos pe cât era și votul în vigoare. Proiectul „contelui negru” a fost abandonat, contele Khuen-Héderváry, a lăsat lui Tisza sarcina de a promite și de a preconiza un proiect de lege hibrid; el a crezut a putea exclude reforma electorală prin amânări nesfârșite care, de altfel, au provocat căderea sa. Când Lukács a succedat contelui Khuen-Héderváry, lumea a sperat că va veni cu un proiect prezentabil. Dar decepțiunea a fost completă: el a propus un expedient rușinos, făcut din cinci categorii de alegători și dintr-o serie de restricțiuni, printre cari „censul intelectual” mai exigent față de cele dintâi categorii de alegători, și censul „material”, mai ridicat față de ultimele categorii de alegători.

Cetățenii cari au trecut 24 de ani și au obținut diploma de studii secundare trebuie să fie, după proiectul lui Lukács, favorizați în aceiaș măsură ca și cetățenii cari au trecut peste 30 de ani și au obținut o diplomă de învățământ primar.

Cât pentru marele masă de analfabeți, proiectul lui Lukács fixează un cens „material” atât de riguros, încât ele nu mai reprezintă decât o cantitate într'adevăr neglijabilă în cumpăna vieții constituționale. Clasa muncitoare în general și masele țărănești nemaghiare, mai ales române, printre cari procentul de analfabeți este încă atât de ridicat și a căror situație materială este atât de jalnică ar trebui sacrificate.

Vorbește de mișcările violente ale clasei muncitorești și după ce semnaleză rolul agenților opoziției parlamentare justhiste și kossuthiste în aceste turburări, autorul continuă:

În Occident ale cărui mari cotidiane interese laudă atât de mult prosperitatea economică, în general, se ignorează că Ungaria, cuprinde 10 milioane de locuitori (adică jumătate din populația totală) care trăiește într-o mizerie neagră; că numai 1950 de mari proprietari singuri posedă mai mult de o treime din pământul arabil al în-

tregii țări; că bunurile bisericilor și fidei comisurile cresc în proporții monstruoase; că mortalitatea infantilă și emigrațiunea țărănească, stoarce de vre-o 20 de ani, forțele cele mai vii și cele mai profunde ale națiunii, lăsată pradă unei oligarchii hrăpărețe, care a anihilat eforturile de reformare a patru generații, ale lui Kazinczy, Kölcsey, Széchenyi, Vesselényi, Deák, Eötvös și Ludovic Kossuth. Fiul lui Ludovic Kossuth, Francisc — pentru a nu numi decât pe cel mai reprezentativ dintre politicienii abjecți, însetați de avere și de onoruri — a murdărit ideile cele mai pure punându-le în serviciul proprietarilor fonciari ai burghezimei industriale a căror omnipotență a asigurată-o.

Forțele muncitorești sunt strivite printr-o persecuțiune arbitrară și tenace; reformele sociale, școlare și administrative rămân lăsate pe planul al doilea; două treimi din numărul total al copiilor cari primesc instrucțiunea urmează școli confesionale, — în cari preotul și dogma obscurantistă predomină; un regim de suspiciune și de teroare apasă asupra populațiilor nemaghiare pe care maghiarizarea forțată nu le poate reduce, dar a căror desvoltare intelectuală reușește să o întârzie.

Am reprodus acest articol pentru că cuprinde adevăruri, crude cum publicistii maghiari chiar atunci când se declară mândri de sentimente cu totul democratice — rareori îndrăsnesc să afirme, căutând de preferință să arunce vina pe alți factori, decât cei maghiari.

Dar ținem să declarăm că nu ne unim întru toate cu d. dr. Francisc Albert. Nu ne putem uni cu d-sa acolo unde vorbind de bunurile bisericilor, și de fundațiunile pioase, le pune în aceiaș apă cu proprietatea mare. Căci altul e, în Ungaria, rolul mare-lui proprietar care stoarce milioanele de robi ai pământului, pentru a risipi banul sudoarei lor în lupănare și orgii, altul e acela al bunurilor bisericilor confesionale și al și al fundațiunilor pioase care servesc la sporirea culturii popoarelor statului.

Acest lucru este mai ales adevărat față de bisericile române cari, neavând legături materiale cu o organizație eclesiastică din afară de granițele statului, nu sunt decât o formă de autonomie culturală a națiunii, pentru care sunt create. Bunurile lor nu sunt bunurile unei înjghebări internaționale reacționare cum e biserica română o-

rientală, ci bunuri naționale ale unei națiuni constitutive a statului.

Prin urmare denunțarea ce d-sa o face, mândat de sentimentele sale antireligioase pentru bisericile române nu se potrivește.

Tot astfel stau lucrurile și cu ieșirea d-sale împotriva școlilor confesionale, pe cari le confundă în chip cu totul gratuit cu școlile confesionale întreținute de organizațiile bisericeii catolice.

D. dr. Francisc Albert trebuie să știe că învățământul confesional nu este decât o formă sub care dreptul de autonomie culturală națională se manifestă.

Când se va realiza autonomia națională el va dispărea dela sine căci atunci în orice școală de stat se va preda în limba majorității locuitorilor țării. Și împotriva lui națiunea autonomă nu va avea de adus lupte cum au de dus guvernele radicale, în țările democratice împotriva învățământului confesional catolic. Căci acest învățământ nu este al bisericeii ca o organizație aproape, ci este învățământul naționalității careia aparține biserica.

Iar întrucât privește obiectul studiilor sale, el este tot așa de laic ca și cel al statului, după al cărui program se și conduce sub controlul organelor autorizate.

Deci nu este exact că „dogma obscurantistă predomină”, cum spune d. dr. Francisc Albert al cărui articol cu aceste mici rezerve zugrăvește de altfel în chipul cel mai veridic și pătrunzător situația din Ungaria.

Dela Academia Română

Ședința solemnă. — M Sa Regele la Academie. — Recepția d-lui dr. Gr. Antipa.

Academia română a ținut Vineri o ședință solemnă sub președinția regelui pentru recepția dlui Dr. Gr. Antipa. Regele, însoțit de principele Ferdinand, și de aghiotanții regali sosește la orele 5 și jumătate în incinta Academiei. Un mare număr de asistenți a luat parte la această ședință printre cari doamnele Zoe Sturdza, I. Negruzzi, dnii C. C. Arion, ministrul cultelor și instrucției publice, T. Rosetti, ministrul de finanțe, I. Lahovary, ministrul domeniilor, Meis-

avut mâni ticăloase? Mânile astea, cari au fost tăiate de sabia dușmană!...”

Ca un osândit, care și cetește osânda, asculta părintele Ieronim. Părul mare, lung îi undoia pe perini. Sudori reci cuprindeau fruntea lui, mâinile și le strângea ca să l' doară.

— „Părinte! Părinte! Iti mai spun sătenii: părinte? Nu ești vrednic de vorba asta scumpă pentru toți oamenii cinstiți. Pentru asta te-a crescut la școală tată-tău? Să ne faci rușine? Sânge din sângele nostru, carne din carnea noastră și să spurci biserica, pentru care am luptat, să ți vinzi neamul, pentru care noi am murit!... De ce te-ai făcut preot atunci? De ce te-ai făcut preot?”

— „Taică părinte!...”

„Taica părintele” și-a dus mâna la ochi și și i-a acoperit.

Ce se auzea? În timp ce vorbeau a început să se înfiripe un sunet, care creștea mereu. Nu erau clopotele, cari aveau să sune peste câțva timp, în biserica cea nouă? Nu se răspânda chemarea lor tânguioasă în odaie? De ce atâta jale în sunetul lor? Vai, Doamne-Doamne, dar cine le va fi trăgând, acum, în puterea nopții? Cine se va fi urcat în clopotniță?

Amândoi ascultau.

— „Ce ai să le dai copiilor tăi? Bani? E destul atât? Acum? La bătrânețe? Tu, care mâncă poimâne o să vii lângă mine, în groapă?... De ce ți-ai vândut neamul? Au să te bimecuvinte copiii tăi?... Fiule, de ce ți-ai vândut neamul?”

„Taica părintele” plângea.

Zadarnic se ncerca părintele Ieronim să și ducă mâinile la ochi și să desprindă mâinile bunicii. O putere nevăzută îl oprea. Mai sunau și clopotele astea sfâșietor. Nici odată n'au sunat clopotele atât de ciudat. Par'că aveau grai omeneș... De piatră să fi fost și te-ar fi cutremurat în fundul sufletului tău.

— „O, fiule”, urmă bătrînul, după ce și uscă ochii puțin. „Crede-mă, e o fericire să mori pentru dreptate! Ce ți ajută banii, să fie turnuri întregi? Sufletul curat — asta da! Și ți-ai nimicit dintr'odată întregul trecutul tău cinstit. Pentru tine nu mai e scăpare... Afurisiți să fie banii Satanei! Afurisiți! Clopotele astea să tacă! Să tacă! Banii dați să n'aibă noroc!...”

Martirul stătea cu mâinile întinse în aier. Fața-i primise o înfățișare fioroasă. Ochii îi fulgeau. Glasul clopotelor încetă deodată. Nu se mai auzea nimic în odaie.

Unde a dispărut glasul de clopot? Pe unde a fugit? Intuneric. Numai capul martirului se vedea.

— „Să n'ai noroc!” zise el privind și nepotul plin de ură. Să n'ai noroc! Tu, care n'ai auzit de glasul conștiinței tale curate, tu, care ai călcat în picioare trecutul sfânt — vezi, eu am murit pentru voi! — tu, care ai vândut biserica, să n'ai noroc! Clopotele bisericeii tale să nu sune nici odată! Spurcată să le fie amintirea, căci spurcați au fost banii, eu cari au fost cumpărate!...”

Cum? O nălucire? Nimic adevărat? A vorbit numai mintea infierbântată, părintelui Ieronim? Iși duce mâna la tâmpă. Lumina năvălește pe ușa deschisă. Se ridică în așternut.

— „Taică părinte!”, bolborosește încă odată, plin de umilință. „Am greșit, taică părinte!”

Nimic...

Iese afară, în pridvor, așa, cum e, în cămașa de noapte. Pasările fac gălăgie. Porcii se duc gițând, chemați de cornul porcarului.

Iși dă mâna peste frunte părintele Ieronim.

— „Ce mai vis greu!...”

Se uită peste drum.

Biserica cea nouă se ridică pe o costișe de deal de o poți zări de departe, cu naia și cu cele două turnuri ale ei. Abea acum, de curînd, au isprăvit-o.

Au avut nevoie de bani. Au pornit, nu-i vorba, acum 10 ani, cantorul Todor Mic și Vasiliță Pop, cronicul, în lume, cu imputernicire dela cârmuire să adune pentru biserica din statul lor; s'au lovit ei de toți stâlpii, au bătut ei și la casa bogatului și la casa săracului, au adunat creițar lângă creițar, de-au adus condicele pline cu iscălituri, chiar și din România — da' tot zidurile mănâncă multe parole: alta e socoteala, care ți-o faci pe hârtie și alta socoteala din viață, când dai cu capul de gard. S'a trecut bănetul cantorului și al cronicului, biserica s'a împiciorogată binisor, (dar ce folos?) când e să ți iai pălăria de pe cap, să răsufli din greu, să ți faci semnul crucii și să zici: „Mulțam ție, Doamne, că mi-ai ajutat să

ner, secretarul general dela ministrul cultelor, și instrucțiunii publice.

Sedința se deschide la orele 5 și jumătate.

Discursul d-lui I. Negruzzi.

Președintele Academiei salută pe rege zicând că se împlinesc șapte ani de când suveranul a făcut Academiei deosebita onoare de a asista la ședință. Astăzi suveranul ne dă o nouă dovadă de solitudinea ce poartă Academiei. Înființată în anul suirei pe tron a regelui Carol, Academia a lucrat — încă dela început — la întocmirea „dicționarului etimologic al limbei române dicționar de care suveranul s'a interesat în totdeauna. Regele a căutat întotdeauna să îmbogățească biblioteca Academiei, colecțiile ei de documente istorice, acte și stampe.

Mai departe a grăbit realizarea importantei legi, prin care statul acordă Academiei un fond pentru clădirea marelui palat academic. Acest palat, vrednic de progresele civilizației de astăzi — va rămâne un monument neprețuit din domnia regelui Carol I. Și dacă poporul român i-a dat titlul de înțelept și viteaz, Academia Română, față de prețiosul concurs ce suveranul l'a dat — i-a conferit numele de Carol cel învățat.

Discursul Regelui.

„Viu astăzi cu mare plăcere în mijlocul d-v. A trecut mult timp de când n'am putut lua parte la aceste ședințe. Le-am urmărit totuși cu cel mai mare interes, constatând marile progrese naționale ce Academia a făcut. Este o deosebită bucurie pentru mine, când găsesc aci la vechiul post de onoare, pe d. Sturdza, care — după ce a slujit cu atâta sârguință fara și tronul, aproape o jumătate de veac — închină acuma bătrîneța sa cercetărilor istorice, aci, la Academie, dând un concurs prețios.

Intre variatele comunicări ale Academiei Române, am văzut cu plăcere însemnate lucrări cari vor lua un loc de onoare cândva. Doresc mult să se termine dicționarul limbei române și cred că viul interes ce port la săvârșirea acestei opere va fi împărțit de toți dintre d-v. Această lucrare, începută acuma 46 de ani, d-v. terminând-o — răspundeți unei chemări naționale și cu atât îmi va părea mai bine dacă va fi terminată în zilele mele.

Mulțămesc tuturor membrilor pentru concursul care l-au dat academiei și urez însemnate lucrări pentru viitor.

Declar ședința deschisă”.

săvârșesc fapta asta bună, pentru bucuria sufletului”, tocmai atunci își vără coada necuratul, Doamne iartă-mă, că nu știi să zici altfel, și ți rinjește în față: „Nu-s bani, oameni buni, nu-s bani!”

Ce era de făcut? Satul mic.

O să li-se ducă vestea că nu și-a putut isprăvi casa Domnului. Mai mare rușinea!

Părintele Ieronim a scăpat satul de rușine, dar și-a adus rușinea pe capul său, încărunit în cinste...

Suride părintele Ieronim și nu-i vine să creadă că a putut visa un lucru atât de ciudat. Moșul său doarme în pătura satului. Cum ar fi putut să vină în puterea nopții, să vorbească conștiinței lui? Morții cu morții, vii cu vii!

— „Banii afurisiti?” își zice el „Dar nu e mai bine că au ajuns în zidurile bisericii, decât în rachiul ticălos al crișmarului? Tot erau să se risipească. — Mai bine la maica biserică”.

Apoi, deodată, îl cuprinde de nou mustrea de cuget. Cineva îi strigă din piept, aude el prea bine: „Ai necinstit biserică! Banii sunt bani! Ce ai avut să vinzi suflete pentru bani? Să fi venit fratele tău și să n'o fi făcut! Fratele tău, înțelept, fratele tău și n'aveai dreptul să ți vinzi conștiința!... Conștiința omenească nu se vinde pe bani!”

Părintele Ieronim își înăbușe glasul conștiinței și începe să lucreze. Își caută scăparea în muncă. Ea o să-i tămăduiască bătăile nebune ale inimii. Nu va putea schimba ceea ce s'a întâmplat, cu nici un preț. Banii au fost dăruiți, de s'ar gândi să-i dea înapoi ar ajunge în pușcărie și tot nu s'ar găsi stăpânii banilor, căci n'au să vrea să știe de ei.

(Va urma).

Tot timpul cuvântării regelui academicianii și publicul a stat în picioare — ca și suveranul și prințul Ferdinand.

Discursul d-lui dr. Gr. Antipa.

D-sa salută pe Rege și principele Ferdinand zicând că se simte foarte mulțumit de distinsa onoare ce i-se face. Zice că d'aci înainte are un prilej mai mult d'a lucra la ridicarea neamului pe tărîmul adevărului științific.

Răposatul P. S. Aurelian căruia eu îi succed la Academie — a fost un mare om de știință, și un mare om politic, aducând imense servicii țării. Exprimă dorința ca — în lucrările sale — să urmeze calea lui P. S. Aurelian cu același dor de muncă.

Trecând la subiect vorbește despre „Cercetările hidrobiologice în România și importanța lor științifică și economică”.

Zice că biologia până mai acum câțiva ani nu s'a interesat decât de om și fiziologia lui — lăsând micile animale de o parte. Astăzi însă ele sunt studiate cu același viu interes. Astăzi se fac expediții speciale pentru studiul plantelor și animalelor. Biologia modernă trebuie să studieze diferitele medii arătând — mai apoi — înrîurarea lor asupra vieții animale și vegetale. Raportul dintre organisme trebuie de asemenea studiat de biologia modernă cât și condițiunile fiziologice pe regiuni. Arată importanța hidrobiologică.

Trecând la noi d. Dr. Antipa arată cum se desfășoară viața în apele noastre. — Arată toate problemele ce se pun în această chestiune cât și întreaga campanie de lucrări pentru viitor. Mai departe, vorbește de adoptarea la mediu a viețuitoarelor pe diferite zone ale apelor noastre. Vorbește de Dunăre și viețuitoarele fluviului arătând condițiunile de trai. Trece mai departe la bălți — arătând că ele au o mare legătură cu fluviile: fauna și flora unora influențează asupra florei și faunei celeilalte. Indică un program complet de lucrări pentru rezolvirea problemei apelor și viețuitoarelor lor. Sfârșește vorbind de irigațiuni, de punerea în valoare a terenurilor inundabile, de ennoașterea bine a mării negre, (porțiunea ce ne aparține). Amintește aci de cuvintele regelui „Viitorul nostru este pe mare”. Voi lucra cu sârguință — zice d-sa — pentru înălțarea culturală a țării.

Răspunsul d-lui dr. L. Mrazec.

Zice că se simte mulțumit că i-se dă prilejul să aducă omagii memoriei lui P. S. Aurelian — care o viață întreagă s'a sacrificat științei. Trecând la d. Dr. Antipa, zice că cercetările d-sale au rămas clasice. Timp de 18 ani d. Antipa duce o muncă inteligentă și preocupată de mari probleme economico-naționale. Și-a făcut studiile la Iena, având de profesor pe celebrul Haekel. A lucrat apoi în laboratorul din Heligoland, la Berlin, etc. Dl. Dr. Antipa a făcut însemnate studii de ihtiologie pe coastele mărilor. La congresele din Berlin, Viena și Graz a făcut interesante comunicări. D-sa a stabilit cel dintâi clasificarea faunei pe teren. Descopere apoi legea victiei latente. Tot d-sa a făcut legea pescăriilor și legea pentru ameliorarea terenurilor inundabile. Mărinind muzeul de istorie naturală a contribuit mult la propășirea culturală a țării.

Termină zicând: „Academia își deschide larg porțile, iubite coleg și sunt sigur că îi vei fi de un real sprijin. „Fii bine venit!”

După terminarea cuvântărilor regelo și principele s'au întretinut cu toți membrii Academiei în parte. Sedința se ridică la orele 7 și jum. seara.

Apropiata ajurnare a camerei.

Lukács în audiență. — Manifestul majorității. — Atentatul din Croația.

Câteva zile încă și porțile teatrului cel cu adevărat „național” de pe malul Dunării se vor închide. Desbaterea proiectelor urgente, mulțumită măsurilor preventive luate de Tisza se va termina încurând, reformele vor fi votate, și deputații obosiți de atâta „muncă” istovitoare vor pleca la băi să se recreieze, pentru ca la toamnă să reia cu puteri îndoite „munca” fericitoare.

Eri înainte de amiazi Majestatea Sa monarhul a primit pe ministrul-președinte Lukács în audiență. Cu această ocaziune Lukács a raportat asupra recentelor evenimente din camera ungară și a dat expresie speranțelor sale, că senatul va primi reforma militară fără să intre în discuția împrejurărilor în cari această reformă a fost votată în camera deputaților.

M. Sa monarhul și-a dat învoirea, ca îndată după votarea proiectelor urgente camera să fie ajurnată până la toamnă și ca la toamnă, afirmativ, să fie pus în discuție nemijlocit proiectul reformei electorale.

Partidul guvernamental către națiune!

Am publicat în numărul trecut al ziarului nostru manifestul adresat publicului maghiar din partea opoziției unite. Partidul guvernamental răspunde acum cu un contra-manifest, adresat aceluiaș public maghiar. Manifestul combate acuzațiile opoziției, punând în sarcina acesteia anarhia parlamentară.

Parlamentul însuși s'ar face complice anarhiei — se spune în manifest, — dacă ar tolera mai departe debandada opoziției. Era de datoria majorității să pună capăt anarhiei. Guvernul va lupta din răputeri împotriva răului ce sapă la temeliiile statului, rău, care este obstrucția așa cum s'a văzut în brutalitatea ei respingătoare. Și vom învinge în lupta noastră, căci trebuie să învingem. Constituția, pacea viitoare, cinstea și siguranța țării ne indică o învingere pe întregă linia.

Am votat reforma militară ce ni-se cerea atât de imperios pentru menținerea monarhiei în situația ei de mare putere, fără de care Ungaria nu poate exista. Am dus la bun sfârșit și alte lucrări de mare însemnătate pentru binele public. Și vom pune bază solidă vieții active parlamentare modificând regulamentul camerei, care în forma-i actuală nu mai corespunde necesității. Mai rămâne să înfăptuim cea mai de căpetenie problemă, pentru care am făcut promisiune națiunii: reforma electorală. Vom pune-o pe cele mai largi baze democratice cu putință, dar ne vom îngriji ca în acelaș timp să-i dăm și un caracter național. Proiectul opoziției nu poate pune în vedere o reformă mică mai democratică și nici mai națională. Aceasta o dovedesc mai întâi chiar elementele atât de deosebite din cari se compune aceea opoziție.

Cât timp opoziția nu se va lăsa de gândul nebun de a împiedeca mersul normal al discuțiilor parlamentare, președintele va uza, fără multe considerațiuni, de cele mai radicale mijloace de retorsiune. Dacă altfel decât prin luptă nu putem ajunge la pacea mult dorită, luptă să fie! Apelăm la națiune să ne stea în ajutor în lupta groa ce o purtăm pentru binele țării.

Iscăliți membrii partidului național al muncii.

Ce zice Cuvaj?

Am anunțat în numărul nostru de Duminecă atentatul ce s'a comis în Agram în contra lui Cuvaj. Iată cum povestește însuși Cuvaj împrejurările în cari s'a comis atentatul de Sâmbătă: „Serbam jubileul unuia dintre cei mai merițoși funcționari ai țării noastre, al inspectorului

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

școlar Anton Cuvaj. După serbare m'am urcat dimpreună cu soția mea în automobil și am invitat și pe consilierul Hervoici să ne însoțească. Hervoici a primit cu bucurie invitarea mea. Ajunși în piața Marc, aud deodată un pocnet scurt ce semăna mai mult cu sunetul ce se produce la explozia unei rachete. N'am dat nici o atențiune incidentului, dar în clipa următoare soția îmi arată îngrozită figura ca de ceară a lui Hervoici, care ținea ochii închiși gata să cadă din automobil. Oprese îndată automobilul și în acel moment observ pe atentator care o luase la fugă. Fugea spre piața Strossmayer și în cale, întorcându-se înapoi a tras mai multe focuri de revolver. Un detectiv și un polițist au căzut loviți de gloanțele atentatorului. Mi-s'a spus că Jukici, așa se numește autorul atentatului, și în timpul cât a petrecut în Serajevo a luat parte activă la toate agitațiile de stradă și el încă e unul dintre aceia cari au ars drapele maghiare.

Pe Hervoici l'am dus, grav rănit la locuința medicului militar Richtarici, care i-a pansat rana și de aici la sanatoriu. El e într'o stare foarte gravă, dar totuși se speră că va putea fi redat vieții.

Afară de Jukici au fost arestați încă 8 studenți universitari, asupra cărora planează bănuiala că sunt complicii autorului atentatului și au știut de planul lui. Ziarele ungurești aduc atentatul în legătură cu evenimentele din Bosnia.

Ședința de azi a camerei ungare.

Ședința o deschide contele Tisza între împrejurările obișnuite la orele 10 și jum. Deputații din opoziție sunt aproape toți de față. Cei 71 de deputați excluși dela ședințe prin hotărârea comisiei de imunitate își ocupă locurile. Apare poliția sub comanda lui Pavlik. La provocarea să părăsească incinta opoziționiștii răspund opunând aceeași rezistență ca și în ședințele trecute. Pavlik atinge umărul lui Justh în semn că întrebuințează forța brachială față de dânsul. Emoționat până la lacrimi Justh pornește spre ușă. Ceilalți îl urmează. Un deputat din opoziție, îndreptându-și ochii spre galerii unde se afla soția lui Tisza, îi strigă:

„Ce zici la toate acestea, nobilă contesă!”

Se intră în discuția ordinii de zi. Se primește proiectul despre procedura criminală maritimă. Se debate apoi chestiunea adausului personal al funcționarilor. Și cu asta ședința de azi dinainte de amiază a luat sfârșit.

Din Roma.

Scandalul din Camera maghiară judecat în Italia. — Opinia presei din Roma.

Roma, 23 Mai. v.

(Dela corespondentul nostru.) Scandalul petrecut în camera maghiară, a avut un larg răsunet în Italia, și presa italiană, — atât de exigentă când este vorba de călcarea legilor și regulamentelor, și atât de aspră când un guvern oarecare, devine autoritar și calea în picioare drepturile naționale sau ale minorităților parlamentare — are cuvinte aspre în judecarea faptelor cari s'au petrecut ieri.

Iată în ce termeni se ocupă de acest scandal ziarul roman *Corriere D'Italia*:

„In camera ungurească, unde raporturile dintre opoziție și majoritate erau așa de încordate, s'au petrecut evenimente de o gravitate excepțională.

„Președintele Tisza, violând regulamentul și trădând națiunea maghiară, a făcut, cu o lovitură, să se aprobe reforma armatei.

„Lovitura făcută de contele Tisza, singurul om în stare să înfrunte situația actuală, a des-

„lăncuit o furtună violentă. Cea mai mare parte din lume critică pe contele Tisza, care a călcat legile, ca să învingă opoziția. Unii însă cred că contele Tisza ar fi făcut bine să ceară președintelui consiliului dizolvarea camerei... Alții zic că Tisza a violat unul din cele mai mari prerogative ale parlamentului, dând afară din cameră, cu ajutorul poliției, pe deputații opoziției.

„...volarea proiectului de lege militară, așa cum s'a făcut, este nelegală, și se poate socoti ca nefăcută.

„Ori cum, dar faptul în sine, că Tisza a trebuit să recurgă la acest expedient, demonstrează că chiar și dânsul iera convins că proiectul de lege nu era bun și nu era sigur de rezultatul favorabil al dezbaterilor parlamentare”.

După această introducere, ziarul în patru coloane, pe prima pagină, face descrierea amănunțită a evenimentelor, întovărășind-o cu o ilustrație, în care se văd câțiva miniștri unguri, îmbrăcați în haine extravagante de magnați, ieșind dela o audiență regală.

Mult mai aspră critică face însă ziarul democratic *Il Messaggero*, a faptelor petrecute ieri.

Dupăce descrie cu foarte multe detalii toate evenimentele petrecute, (în prima pagină, cu un titlu mare peste întreaga pagină), la sfârșit, *Il Messaggero*, zice textual:

„Spectacolul dat ieri de camera ungurească, este respingător și în același timp încurajator.

„Dacă Tisza și mulțimea vrednicilor săi tovarăși au deonorat instituția parlamentară, opoziția — care numără în rândurile sale cele mai frumoase nume ale tradițiunii liberale maghiare, — a răsunat în mod energic ofensa adusă, cu toate că a trebuit să cedeze violenței.

„Palma pe care deputatul Csuha a dat-o inspectorului-șef al poliției, este prin sine însăși un mic episod, care demonstrează foarte elocvent actuala situație. Palma aceasta lovește nu numai pe omul care a primit-o: palma aceasta sângerează fața președintelui Tisza și o brăzdează cu urmele unei rușini care nu se va șterge nici o dată. Căci este peste putință să-ți închipui o rușine mai mare ca aceea care — cum se întâmplă astăzi cu Tisza — umilește pe omul care este chemat să tuteleze cu imparțialitate prerogativele constituționale din care, tocmai din contra, se face cel mai josnic instrument al sugrumărei celei elementare libertăți ale tribunei parlamentare.

„Volarea legii militare — considerată validă de către reacționarii aliați cu poliția — este nălă în fața constituției ungurești.

„Tisza și complicii săi, sunt poate convinși că au avut o victorie strălucită, suprimând orice tentativă de discuție, și dând poruncă polițistilor să dea afară cu forța din aula pe deputații opoziției.

„Această caricatură de președinte de Convențiune, împreună cu complicii săi, sunt victimele unei iluziuni putrede.

„Ca să înăbuși glasul unui parlament, nu este de ajuns să impresuri aula cu trupe și să gonești opoziția.

„Și, cecace este și mai grav, când majoritatea unei camere, calcă în picioare legea, care trebuie să fie comună, în dauna minorității atunci nu mai poate fi vorba de o discuție parlamentară, ci este vorba de începutul unei revoluții populare”.

Aprecierile acestea, atât de aspre, relative la faptele la cari a dat loc atitudinea contelui Tisza, sunt oglinda vie a modului în care presa italiană judecă cauzele cari le-au provocat. Rechizitoriile acestea — notați — vin din partea presei unei națiuni care în principiu, simpatizează cu națiunea maghiară.

I. T. Alian.

Presa în Bucovina.

Programe și idei. — Documente privitoare la istoria culturii românești în Bucovina. — Infamii.

Suceava, 5 Iunie 1912.

Să mă ierte iubiiții noștri politicieni, că privitor naiv și necunosător al tainelor politiceei de după culise fiind, voesc totuși să mă opresc puțin asupra unui punct foarte ușor vulnerabil: programele și ideile bărbaților politici din Bucovina! Ciudată împărechiere de cuvinte, nu-i așa? Programe și idei în Bucovina secolului al XX-lea! O ironie, de bună seamă! Căci a zis doară și cel mai genial bărbat politic al Românilor din Bucovina, că el însuși nu crede, cecace scrie, — și totul într'un ton foarte liniștit și indiferent, par'că ar fi întrebat pe o servitoare, cât cere pe lună! Aveți deci tot dreptul să vă murați, că voiesc să vorbesc despre „programe și idei”, cari pentru politicienii noștri sunt un balast supărător, pe care-l lasă în scama celor „naivi”.

De când a plecat ultimul nostru luptător, Gheorghe Popovici, nu putem înregistra nici o mișcare politică în Bucovina, care să nu fi fost pornită de ambiții și de poște personale; o excepție luminoasă e numai mișcarea pentru apărarea bisericii străbune, pornită de bătrânul profesor dela universitatea din Cernăuți d. Eusebiu Popovici și redeschitarea răzeșilor, care se datorește muncii desinteresate a câtorva preoți și învățători. Dealtfel aceleași lupte și rivalități fără rost, cari stăpânesc și cea mai mare parte a presei românești, — de aceea și gazetele noastre au ajuns la un nivel, pe care nu-l mai putem suferi. Și nu e mirare. „Programele și ideile” se respândesc mai ales prin ziare, cari astfel corespund numai idealului politic al iscusiiților noștri bărbați de stat. După d-lor ziarele nici n'ar avea alt rol decât să servească intereselor unei anumite grupări politice, și în timpul din urmă abia „Viața nouă” face o încercare destul de timidă și sfioasă — prea timidă — de a se desbăra de această tradițiune — e vorba numai de nu va fi trasă și ea în noroiul luptelor politice murdare; pentru aceasta în fine ar rămâne organul „țărănesc”. Și într'adevăr, care e rolul unui ziar? „Educația!” au răspuns cei mai mulți, spunând după părerea mea și adevărul. Organ de luptă — se 'ntelege luptă în sensul cel mai curat și mai înalt al cuvântului — căci într'o astfel de luptă constă și educația politică a unui popor, însă într'un ziar trebuie să fie loc și pentru economie (mai ales!) și pentru istorie, literatură, artă, știință popularizată, morală, și pentru Bucovina ar fi bine să se mai adaugă o rubrică: bunaevimă. Scurt zis: menirea supremă a presei e educarea și disciplinarea forțelor interne ale unui popor! La noi adevărul acesta a fost atât de puțin luat în seamă, încât dacă-l rostești risci să fi taxat de... țopârlan! Și nu e mirare că oamenii einștiți au renunțat, chiar să protesteze contra felului, cum se face ziaristică în Bucovina. Însă e ceasul al unsprezecelea ca luerurile să se îndrepte. Necăm săturat acuma de atâta „rogomăni” și „potlogării” și de azi înainte, înainte de ce vom primi o foaie în casă le vom pune o prea umilită întrebare Ilustrităților Lor Domnilor bărbați de stat și conducători „firești” ai poporului român din Bucovina: „Vă rugăm, să fie cu iertare, ce programă și ce curent de idei reprezentați? De zece ani ne asurziți cu strigătele Dvoastre de bălcu, însă până acuma nu ne-ați lămurit. Dorim să se facă lumină!” Și pentru cei ce nu vor putea da un răspuns singurul nostru cuvânt va fi: „Afară!”

Reproducem mai jos câteva „documente” foarte interesante cu privire la cultura, de sigur foarte superioară, ce-o fi având gazetarii noștri:

1. „Ei mă improașcă cu care de glod, scot în vileag și cele ce mânănc, și cele ce mistui și-mi

!! Gratis nicăiri !!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLI, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD.

bulevardul Andrássy numărul 20 [Palatul El. Fischer]

oblăduirea voastră neomenoasă și batjocoritoare a legii creștine.

Dar mare este Dumnezeu cel de sus — Dumnezeu ostirilor, Dumnezeu dreptății neperitoare.

Pe Dânsul nu vom înceta să-l rugăm, cu lacrimi ferbinți, pentru „Basarabia noastră”.

„Unirea” Iași.

A. C. Cuza.

Cronică externă.

M. Sa împăratul Francisc Iosif și regele Muntenegrului. Nicolae, regele Muntenegrului a fost primit Sâmbătă în Viena cu o cordialitate osebită, de cătră M. Sa împăratul Francisc Iosif. Nu e pentru primadată, că domnitorul Cernagorei e oaspele împăratului și regelui Austro-Ungariei, dar de data aceasta primirea a fost îndeosebi de tot prietenească. Toastele monarhului și a regelui au fost pline de sentimente, cum numai rar se întâmplă la astfel de ocazii oficiale. M. Sa împăratul Francisc Iosif în toastul său arătând meritele regelui pentru menținerea păcii în Balcan și-a exprimat simpatia sa cordială pentru domnul și poporul vitează a Munților Negri, la ce regele Nicolae a rostit un toast, în care în aceeași măsură îi aduce onoare regelui, soldatului și omului. Regele Muntenegrului a vorbit în cele mai călduroase cuvinte despre recunoștința care o datorăște Muntenegrului Austro-Ungariei și din cuvintele lui s'a resimțit bucuria pentru distincția militară, de care l'a făcut părtaș M. Sa împăratul numindu-l de proprietar al unui regiment austro-ungar și care a făcut ca inima lui de soldat probată în atâtea lupte să tresalte de bucurie. Muntenegrul are o însemnătate mare pentru pacea din Balcani. Vizita regelui Nicolae la Viena a întărit și mai mult legăturile dintre regatul muntenegrin și monarhia austro-ungară.

Austro-Ungaria își ține de datorință menținerea păcii în învecinatul Balcan, iar Muntenegrul care pune mare pond pe întreținerea relațiilor prietenești cu Austro-Ungaria va urma la tot eazul aceeași politică pașnică.

Războiul italo-turc. Este evident, că războiul e pe cale a se curma. Cuceririle Italiei în marea Egee cu toate că nu au avut rezultatul dorit de italieni, de a presiona Turcia pentru imediată încheiere a păcii, însă a atras privirile celorlalte puteri asupra pericolului ce rezultă din acest război pentru interesele lor proprii din marea Egee. Anglia în primul rând e amenințată în supremația ei din Mediterană, dacă Italia continuă cuceririle în condițiile negate până acum de tripla alianță, de a întoarce parte din insulele ocupate Germaniei și Austro-Ungariei. În timpul de față Anglia are interesul cel mai vital pentru încheierea păcii, de sine se înțelege între astfel de condiții, ca integritatea teritorială a Turciei europene să nu fie într-o măsură atinsă, mai ales în favorul intereselor germane. O pășire mai energică a Angliei în favorul Turciei nu e de așteptat, deoarece în timpul de față guvernul din Londra nu este în situația de a da un accent destul de grav unei astfel de pășiri. Intre astfel de împrejurări Turcia a fost părăsită de simpatia Angliei, fiind Anglia prin aceasta numai a constrânge guvernul otoman, ca în ce privește condițiile de pace, să cedeze din punctul de vedere rigid de până acum.

Correspondentul ziarului „Secolo” din Viena cerind explicații asupra schimbării opiniei din Anglia în favorul Italiei dela ambasadorul din Viena, acela a răspuns următoarele:

„În adevăr opinia generală în Anglia s'a schimbat în timpul ultim în favorul Italiei, însă această schimbare nu a avut nici o influență asupra guvernului englez. Simpatia noastră pentru Turcia nu s'au schimbat într-o măsură, însă încheierea cât mai grabnică a păcii o dorim cu toții. Sperăm că opinia generală din Anglia

va deștepta în Turcia, — care respectă opiniunea din Anglia, — un ecou a dorinței generale. Pașii guvernului englez în favorul păcii se reduc deocamdată la o simplă întrebare făcută la Roma, și anume, că ce se va întâmpla cu insulele ocupate în Mediterană”. Cu privire la planul convocării unei conferențe internaționale ambasadorul a zis:

Planul, de-a convoca o astfel de conferență a fost părăsit de mult de marile puteri, căci o astfel de conferență constituie în sine un pericol cu mult mai mare decât războiul italo-turc.

Față de această declarație a ambasadorului englez în Paris se susține și pe mai departe știrile, că Rusia lucrează din răzputeri pentru convocarea conferinței și în direcțiune aceasta a și făcut pașii necesari. Succesul convocării acestei conferințe crede a-l asigura guvernul din Petersburg astfel, că din programul de lucru al acestei conferințe a exclus și chestia Dardanelor și celelalte chestiuni, rămânând să se dezbate numai modalitățile între cari să fie încheiată pacea. Punctul cel mai delicat al conferinței ar fi chestia suveranității Tripolitaniiei, pe care Rusia sperează să-l rezolve astfel, ca Turcia să primească sub titlul de rescumpărare o sumă oarecare.

Correspondentul special al ziarului „Jeune Turc” la Berlin, anunță că guvernul a sfătuit pe Italia să renunțe la planul de a întinde operațiunile navale în marea Egee, pentru a evita complicațiuni. În același scop cabinetele din Londra și Paris ar avea un schimb de vederi în scopul încheierii unui armistițiu, care ar fi cel mai indec „modus vivendi” pentru împiedecarea extensiunii operațiunilor în arhipelag și a ocupării altor insule.

Sosirea în Italia, la Milano a 196 italieni expulzați din Turcia, pe bordul vasului „Bucovina” al companiei Lloyd Austriac, a provocat o explozie de grandios entuziasm indescribibil. Asistau la sosire autoritățile, numeroși ofițeri de marină și uscat, un detașament de bersaglieri cu muzică, asociațiile cu drapele, garibaldinii și o mulțime imensă. Expulzații au fost primiți cu strigăte de „Trăiască frații noștri!”. Ei răspundeau strigând „Trăiască Italia! Trăiască regele! Trăiască armata!” Expulzații și-au exprimat recunoștința față de căpitanul vasului „Kuculica” și de ofițerii și echipajul „Bucovinei” pentru bunele îngrijiri primite în timpul călătoriei. Mulțimea a manifestat în cinstea Austriei strigând „Trăiască Austria”, în vreme ce de pe bord se răspundea „Trăiască Italia!”

Deputatul din Djebelgharbi (Tripolis) Suleyman Elbaruni, a adresat camerei și presei otomane o depeșă din Dehibat cu data de 5 iunie n. relevând succesul turco-arabilor și conjurând pe otomani să nu renunțe la sprijinirea tripolitanilor căci aceasta ar însemna începutul împărțirii Turciei. „Dacă primiți o pace care ar zdruncina încrederea noastră, — zice depeșă, — cum o să mai apareți în fața lumii orientale și în special a lumii musulmane?” „Chiar dacă ne părăsiți, noi o să continuăm lupta până vom distruge pe dușman, sau vom pieri cu toții”.

Muntenegrul și mișcarea albaneză. Cu ocaziunea plecării la Viena a regelui Muntenegrului, Nicolae, ministrul de externe muntenegrin Gregovici i-a făcut corespondentului unui ziar din Viena câteva comunicări foarte interesante cu privire la situația Muntenegrului în legătură cu evenimentele din Balcani:

„Vizita regelui Nicolae la Viena — a spus ministrul Gregovici — corespunde deplin bunelor relațiuni ce există între Muntenegrul și învecinata puternică monarhie, Austro-Ungaria, dela a cărei bunăvoință prietenească regatul nostru speră foarte mult pentru dezvoltarea sa culturală pașnică.

Regele Nicolae a avut intențiunea încă în anul trecut de a vizita și saluta pe M. Sa regele și împăratul Austro-Ungariei, pentru care el a

nutrit totdeauna simțemite de adâncă venerațiune. Dar starea lui sanitară slăbită și evenimentele furtunoase în apropierea învecinată a Muntenegrului, în Albania l'a reținut de nu s'a putut de-părta din țara sa.

În momentul de față a plecării regelui evenimentele externe însuflă o îngrijorare mare. Intre malisori, cari locuiesc în cea mai apropiată vecinătate a Muntenegrului domnește pace, care însă s'a putut restabili numai după multele momente grele prin cari am trecut, și numai după multe jertfe, cari au trebuit să le aducă Muntenegrul din cauza stărilor abnorme dela granița ostică și din cauza refugierii albanezilor pe teritoriul muntenegrin. Mulțumită înțelepciunii guvernului otoman li-s'a pus capăt acestor stări chiar în momentul, când relațiunea bună dintre Turcia și Muntenegrul a fost pusă la proba cea mai grea.

În acest an mișcarea s'a lățit și asupra Albaniei de nord. Aceasta ne cauzează o mare neliniște și de sine înțeles ne însuflă îngrijorarea, că mișcarea se va extinde și mai mult, până la granița noastră prin ce am ajunge într-o situație foarte gravă.

Neliniștea continuă din statul otoman vecin, care s'a agravat încă prin războiul italo-turc, ne țin în o încordare neîntreruptă, ce de sine înțeles ne împiedecă în munca intensivă pentru dezvoltarea internă a Muntenegrului. Regele Nicolae ne premerge cu inițiativă și în aceasta ca și în toate celelalte. Contractul comercial încheiat atât de norocos cu monarhia vecină ne-a dat o condiție însemnată a dezvoltării noastre economice. Împrumutul ce s'a acordat din Viena Muntenegrului, a venit la timp potrivit economului muntenegrin pentru a se putea ușura de sarcinile datoririlor pe pământul său. Cu o parte a împrumutului s'au executat o mulțime de lucrări publice, cari sunt de un mare folos pentru popor și stat.

Muntenegrul se află în relațiunile cele mai bune cu statele învecinate. Se speră, că marile puteri, cari au arătat totdeauna cele mai prețioase simpatii pentru Muntenegrul, își vor da ajutorul lor și în viitor. Muntenegrul va întinde totdeauna mâna frățescă statelor balcanice și credincios trecutului său tradițiunei sale, întrucât depinde dela el, va fi totdeauna un element al ordinii și păcii în Balcani”.

CRONICA SOCIALĂ

„Solidaritatea” în Caransebeș.

În conformitate cu dispozițiile §-lui 39 din statute, e convocată a IV-a adunare generală ordinară a asociațiunii institutelor financiare ca însoțire „Solidaritatea”, la Caransebeș, pe ziua de Duminecă, 16 Iunie n. 1912 la orele 10 a. m. în sala hotelului „Lichtneckert” pe lângă următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Numirea unui notar, a doi scrutiniatori și a doi bărbați de încredere.
3. Raportul direcțiunii, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiere.
4. Deciziune asupra bilanțului, întrebuintării profitului și votarea absoluturului.
5. Propunerile direcțiunii cu privire la numirea revizorilor-experti și la modificarea taxelor de reviziune.
6. Alegerea a trei membrii în direcțiune.
8. Închiderea adunării.

GONDA

▲▲▲ Stabiliment de vestminte ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 47.

Examenul de maturitate în Blaj, în anul școlastic 1911/12 — s'a terminat Sâmbătă în 8 Iunie st. n. cu următorul rezultat: **Maturi** cu eminentă 10: Petru Cismaș, Victor Crișan, Vasile Desmișcan, Teodor Mureșan, George Păcurariu, Aurel Pop, Mircea Pop, Traian Popa, Alexandru Rus și Nic. Voicu. — **Maturi cu bun**: Eugen Albu, Teodor Flores, Gregoriu Geaflea, Ioan Groze, Cornel Iubaș, Gregoriu Pădurean, Ștefan Pantea, Isaia Popa, Emil Stoica, Flaciu Vilt și Brut Vlassa. — **Maturi 23**: Laurențiu Băbuțiu, Aurel Bulicrea, Aurel Caliani, Gavril Codrin, Nicolae Cosma, George David, Ioan David, Valer Drăgan, Ioan Gafton, Teodor Gruția, Dumitru Hărăgan, Laurențiu Leșnican, Virgil Mărian, Ioan Mețea, Remus Mezei, Eftimiu Pandrea, Gligor Popa, Traian Popoviciu, Crăciun Radu, Samuilă Socol, Zaharie Ștef, Ioan Târziu și Emilian Vlad. Au căzut din câte un obiect: 11 iar din mai multe obiecte 2.

Comisar ministerial a fost d. Anton Kalkbrenner, director gimnazial în Caransebeș.

Coresp.

Cununie. George Bogoeviciu căpitan de comunitate în ministerul de război activ din Viena, Paulina Pirtea din Bozoviciu căsătorii Felicitării!

Excursiune de studiu. 15 studenți din cursul al IV-lea al școlii superioare de silvicultură din Șemniț vor face o excursiune de studiu în Ardeal între 6—19 Iunie n. Vor vizita între altele și Sibiu, Sălișteștea probabil prin 10—15. Români nu sunt între ei.

O groznică rupere de nori s'a descărcat Duminică seara între orele 6—8 asupra hotarelor comunelor Covășinț, Cuvin, Ghioroc, Miniș și Cladova. Apa s'a revărsat de pe dealuri cu atâta furie, că a rupt și nimic tot ce i-a stat în cale: parii de prin vii, gardurile, porțile și podurile de pe drumuri. „Valea Dancului”, între Covășinț și Cuvin. Nu s'a mulțumit cu atât, ci rostogolind bolovani de piatră a îngropat în pietrii și noroi și doi boi a căror coarne nu se mai vedeau nici luni dimineața din mijlocul noroiului. Într'un loc a rupt și calea ferată a motorului ce circulă pe sub podgoriile Aradului. Aproape în toate satele pomenite apa a intrat în pivnițe și chiar în locuințele oamenilor. Iar clădovenilor, multora le-a măturat casele cu totul. Credeai că-i ziua judecării.

Cor.

Cartea dlui Ghibu. Cronicarul revistei „Convorbiri Literare” înregistrând cartea dlui Dr. Onisifor Ghibu „Școala română din Ungaria”, exclamă: Într'un singur comitat, al Hunedoarei, s'au închis 135 de școale... Motivul e destul de aparent: fiindcă acest comitat e locuit aproape numai de români. Zilele grele făcute poporului nostru de peste munți sunt descrise în așa chip, încât învățătorii din regat, cetind studiul dlui Ghibu, s'ar crede în rai.

Catastrofa unui vas submarin francez. Marina de război franceză înscrie în cronica sa bogată în nenorociri o nouă catastrofă. Vasul submarin „Vendemaire” a fost tăiat drept în două de un crucișător și doi ofițeri împreună cu 24 matrozi și-au aflat mormântul în adâncimea mării. Mântuirea nenorociților a fost cu totul imposibilă. Cu câțiva ani mai înainte încă s'a confundat tot în Cherbourg un submarin și și atunci victimele au fost lăsate în soarta lor, pentru că administrația marinei franceze nu se îngrijește de luarea măsurilor necesare pentru salvare, cum există deja în Germania.

Telegrama din Paris care aduce știrea catastrofei spune:

Aproape de Cherbourg Sâmbătă la 7 ore dimineața în decursul unei manevrări crucișătorului „Saint-Louis” a trecut peste submarinul „Vendemaire” care făcuse un atac împotriva crucișătorului, și l-a tăiat în două. Submarinul s'a confundat la moment ducând cu sine 2 ofițeri și 24 matrozi, cari se aflau în interiorul lui. După ce marea în locul unde s'a întâmplat catastrofa e foarte adâncă și curentul apei foarte puternic nu e nici o speranță pentru de a se putea ridica vasul din adâncimea mării. Două vase de război a fost trimise din Cherbourg îndată în ajutor la fața locului, dar până acum nu s'a putut nimic întreprinde. Marea e foarte neliniștită și o ceață s'a lăsat preste întreaga marea încât numai e nici o speranță pentru mântuirea submarinului.

Jubileu. Primim spre publicare următoarea corespondență: În Duminică tuturor sfinților și-a serbat P. O. domn Trifon Miclea protopresbiterul Panciovei în Satulnou, jubileul de 25 ani de preoție. Dumnezeu Atotputernicul să-i lungască firul vieții, ca încă mulți ani să poată munci în via Domnului întru prosperarea sf. bisericii și a neamului nostru.

Coroane eterne. La fondul „coroanelor eterne” administrat de reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur au contribuit în amintirea repositatei Luiza Făgărășan născ. Cepeș, următorii:

D. Vasile Damian protopop și deputat dietal și soția Aurelia născ. Cepeș 30 cor., d. Zosim Chirtop advocat 20 cor.

În amintirea răposatului Simeon Stoica și Pompiliu St. Șuluțiu a contribuit tot la sus amintitul fond: dna Letiția Stoica născ. Șuluț 20 cor.

Ca fundațiune sub titlul „Simeon Stoica” s'a predat reuniunii următoarele contribuiri: D. Petru Macaveiu cont. 10 cor., d. Ananie Boldor dir. și inv. 10 cor., d. Ioan Stoica propr. 5 cor., dna Letiția Stoica născ. Șuluțiu 20 cor.

Reuniunea le exprimă donatorilor sincere mulțumiri și pe aceasta cale. — Abrud, 8/IV 1912. Cu stimă Sabina Borz ia casiera reuniunii.

Necrolog. Nina Cservedi n. de Csato văduvă de jude la tablă și membră pe viață a Asociațiunii și a altor societăți culturale a răposat în 4 Iunie 1912 st. n. în al 67-lea an al vieții sale. Rămășițele decedatei au fost transportate în 5 Iunie din Diecsământin la gară, și de acolo la Murășoșorheiu, unde în 6 Iunie au fost așezate în cripta familiară din cimiterul bisericii gr.-catolice. Fie-i memoria binecuvântată!

LITERATURĂ.

Dr. Oscar Jászi
despre formarea statelor naționale și
chestia naționalităților.

— O recenziune —

De Dr. Casiu Maniu.

(Continuare.)

În capitolul al doilea „Epoca prehistorică și înfățișarea națională a popoarelor primitive de azi” autorul ne dă cheia științifică a înțelegerii chestiunii naționalităților. Ne arată, că naționalități au existat totdeauna, cum fără de războiul între triburile primitive, va să zică naționalitățile antice, progresul omenesc ar fi fost lipsit de cel mai necesar factor. Această fire războinică alimentată de doborâșurile de limbă, de tradiții, de obiceiuri, de moravuri, au produs o mulțime de metode de exterminare între naționalități, începând cu obiceiul preistoric al canibalismului, ce să găsește la începuturile chiar și a celor mai culte popoare, până la asimilarea forțată actuală.

Autorul ne îndrumă luarea aminte la asemănările dela suprafață, ce să pot descoperi între organizațiile triburilor primitive și ale naționalităților de azi. Și anume însușirile comune sunt: sentimentul coeziunii, conștiința individualității, simțul separatizmului, uncori al urei față de alte triburi resp. popoare. Deosebirile și totodată caracterul fundamental al ideii naționale a naționalităților moderne sunt: cultul limbei comune, tendința după unitatea politică, pe temelii limbei, credinței, moralei, obiceiurilor, istoriei, aspirațiilor și gloriei comune. Tot așa esențiale sunt deosebiri ce există între naționalitățile antice și cele moderne, în urma faptului, că naționalitățile moderne constau din o mulțime însemnată de oameni, pe ed teritor estins național, diferențierea de clasă este mai mare, tehnica producției este dezvoltată, ideologia colectivă este neasămănat mai bogată, sentimentul personalității distincte manifestă în toate actele lor obștești și cele politice.

Autorul nu lasă prilejul bun de a ne surprinde cu deslegarea celor mai adânci probleme științifice de mare actualitate politică. Un exemplu:

În adnotațiunile valoroase prin cari capitolul al doilea dobândește relief sâu complet, ne dovedește, că formarea și menținerea unei limbi și a dialectelor sale atârnă dela împrejurări geografice. Într'un teritor unitar geograficește ce e locuit de o populațiune deasă, în care comunicația e vie

să formează o limbă foarte răspândită. Așa se explică lățirea limbei ungurești, pe șesurile țării ungurești, fiind ușoară comunicația pe acel teritor deschis, de altă parte formarea limbei românești pe teritorul dintre Tisa și Dnistrul, fiindcă acest teritor este geograficește unitar și fiind Dacia dela început împopulată cu o mulțime imensă de colonii romane. Înmulțirea mijloacelor de comunicație pe aceste teritorii va contribui la răspândirea limbei teritoriale. Este evident prin urmare, că politica cea reală, cea prevăzătoare nu să încearcă a schimba ceea ce firea lucrurilor aduce cu sine, căci acele încercări totdeauna au rămas sterile, dar mai ales în epoca de azi a păcii universale, ca tendința a civilizației și ca interes general al tuturor popoarelor.

Tot astă fire a lucrurilor a produs administrația după provincii a imperiului roman. Gallia, Hispania, Italia, Panonia, Dacia, Germania, Moesia, Macedonia, sunt totatătea unități geografice administrative, în cari s'au putut desvolta mai târziu unități politice de sine stătătoare, în urma unităților geografice, va să zică a condițiunii, unității limbei, economiei unitare, a comerțului aducător de profit ușor și bogat și ca urmare a înjghebării unui „commonwealth”, va să zică a unei bune stări obștești materiale dela care atârnă civilizația și însuși bună starea obștească culturală. Precum viitorul Panoniei, adecă a țării ungurești se razimă pe marca Adriatică, tot așa a Daciei să înceapă de litoralul și de romanizarea Mării-Negre, amăsurat acelor legi, ce vor rămânea, până în cel mai îndepărtat viitor. Pentru aceste înalte considerații științifice, acest capitol al doilea este cel mai instructiv din punct de vedere diplomatic și politic, atât pentru noi, cât și pentru unguri.

Precum nu există putere fără efect, tot așa efectul dovedește existența unei puteri, tot așa puterea aceasta a legilor firei se arată în romanizarea încoronată cu deplin succes a Daciei și ungurizarea Panoniei. Las că în afară de acest fenomen sunt și nenumărate altele de fire industrială, comercială, culturală, economică, cari dovedesc, că unitățile geografice sunt mai puternice decât unitățile artificiale, mai ales, când acele se razimă singur pe puterea brutală.

Aceasta e cauza, că unitățile geografice pline de sevă dădătoare de viață, naționalități cu putere de rezistență neînvinșă.

Chiar și istoria politică a statului ungar nu este altceva decât lupta aceasta dintre natură și arbitriul orb al fanatismului politic. Naționalitatea română, slovacă și ungurească sunt deosebite nu numai ca rasă ci ele în urma așezării lor geografice în veci nu vor putea fi contopite una prin cealaltă, și tot prin această așezare a lor geografică este determinată înainte așezarea lor în forme sociale, politice, autonome, fiindcă aceste forme politice sunt sigur capace a pune aceste naționalități în putință de a stăpâni teritoriile, ce li-se vin geograficește prin exploatarea lor și a izvoarelor de putere ce stau încă ascunse în sânul lor.

Oamenii se încearcă azi cu fel de fel de soluțiuni politice și sociale începând dela sălbăticia canibalismului și șovinișmului, până la întrebuirea jandarmeriei, de a schimba urmările acestui caracter firesc al raporturilor dintre aceste trei naționalități, fără a-și da seama, că factorul cardinal și neînvinș, adecă cel natural nu poate fi denaturat prin artificii și iluzii de aceste, dictate de egoismul strimt al unor politicieni frazeologi superficiali, cărora le recomandăm acest capitol în deosebita atențiune și reflexiune înțelegătoare.

POȘTA REDACȚIEI

Av. Banciu, București. Nu cunoaștem adresa dlui V. Stroescu.

„Carmen Sylva” — Grat. Nu cunoaștem adresele cerute.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Dimitrie Ganea, Mîlova. Am primit 5 cor. abonament până la 1 August 1912.

Dr. E. S. Viena. Am primit 7 cor. abonament până la 15 Septembrie 1912.

Redactor responsabil: **Constantia Savu.**

un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa: **Dr. Emil Monția**, avocat Sîria (Vi-lagoș).

Se vinde

dreptul de opțiune la 100 buc. acții „Albina” cu prețul de 85 cor. bucata. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 20285

7 Mai 1912

PUBLI CAȚI UNE

A 47-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4%, amortibilă din a. 1889, împrumutul de Lei 32.500.000 se va efectua în ziua de 1/14 Iunie 1912, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 342.900 în proporția următoare:

34 titluri de câte Lei 5.000	Lei 170.000
168 " " " " 1.000	" 168.000
49 " " " " 100	" 4.500

251 titluri p. o valoare nominală de Lei 342.900

Publicul este rugat a asista la tragere.

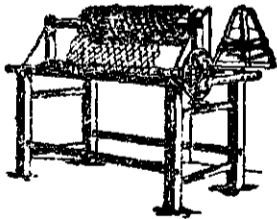
Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice

D. Petrovici.

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene le pregătește
și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente

Hódmezővásárhely,

VI., Ferenc-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, co-
munele, singuraticii: singuri pot face să-
parea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pen-
tru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premlat la 6 expoziții.

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar.

— In colțul străzilor Unis și Bózza. —

Magazin permanent de materii din țară și
străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din pro-
vincie se execută
prompt. E sufi-
cient a se trimite
o haină croită
:: bine ::

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lu-
crări de pardosire, construcția dru-
murilor, canalizări și orice muncă
în bransa aceasta oriunde, cu prețurile
cele mai ieftine și pe lângă condițiu-
nile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

Prima calitate.

Mașini de cusut „Singer”
calitate bună, pentru femei
cu 30 fl., (karikahajós) tot
pentru femei 42 fl., cen-
tralbobin 47 fl., cu 5 cutii
din oricare solu 55 fl.,
cu luntre scufundătoare
(sülyesztő karikahajós)—
centralbobin fără sunet,
artistic lucrate, un adevă-
rat decor pentru casă cu

65 fl., precum și biciclete cu 52 floreni,
pe lângă garanție de 5 ani — liferează:

KRAUSZ HENRIK,

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Revizătorilor le dau rabat. — Catalog
la cerere trimis gratis și franco.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou pro-
duct igienic pentru
curățirea și înfrum-
usețarea pielii.

Înlătură petele
galbene, bucele pri-
cuzite de înfierbin-
țeli, agrăbunțe și
alte necurătenii de
piele. Crema aceasta
ziua se poate folosi
mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

„IANER” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună
la balari, saloane și de zilnic
folos, care acoperă încrețiturile și e cu totul nesticăcioasă
în culorile: roza, albă și cremă. 1 cutie 1 cor. 20 ană.

„IANER” săpun. 1 bucată 60 fileri.

„IANER” pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER” apă pentru gură. Bună pentru din-
ții scorburoși
gingeii burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă
cor. 1.60, jum, sticlă 60 fl.

„IANER” esență pentru păr. Excelentă
pentru înăl-
țurarea mătreței și contra căderii părului. 1 sticlă,
1 cor. 30 fl.

„IANER” pomadă pentru creșterea părului. —
1 teglă 2 coroane.

„IANER” vâpseală pentru păr pentru a
colora în
negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunt. Nereușita
colorii e eschisă. La comande să se noteze că părul încă-
runțit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). Un
carton 4 coroane.

„IANER” apă, care face părul blond,

Pentru a vâpși în timp scurt. în băl. aurii, părul blond
roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 coroane.

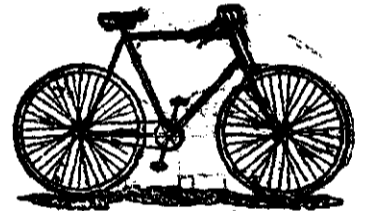
Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele
lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și
se pot căpăta la.

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui
Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

BICICLETE

de renume mondial:

**THE CHAMPION
și PREMIER**

cu osie campanilă,
roată automată (cu frînă liberă) se vând pe lângă ga-
ranță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără
nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor
precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, : :
gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie,
lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În
urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria
trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La
cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes
ca fața să-și fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei
norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
chise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.
„Crema-Margit” e nesticăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată,
care în străinătate a produs mare senzație.

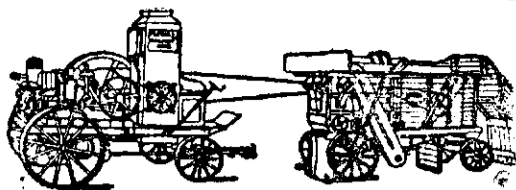
Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen**A R A D.**

Atențiune!

Aducem la cunoștința on. proprietari și economi, că

Pe timpul trieratului

suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat 2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3 garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai putere, precum și mai multe garnituri cu benzin de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plătire.

Cu stimă:

FRĂȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și ferării, reprezentanții cerc. a fabricii de mașini „Nicholsohn”
ARAD, piața Boros Béni nr. 1.

Becker Károly

fabrică de cuptoare de olane.

D E V A.

Oferă fabricații proprii de cuptoare de olane și vetre de fert.

Execută vane de porțelan, vane de scaldat și pavazarea odărilor de scaldă, repararea cuptoarelor vechi, precum și tot felul de lucrări în bransa aceasta, pe lângă garanția și cu prețuri ieftine.

— Fabrica: piața Ötvös József. —

Pregătesc

cuptoare de teracotă, căminuri, vase, glastre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cuptoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István,

fabricant de căminuri și articole de lut
Temesvár-Gyárváros, Kém-u. nr. 16.

Comandele cu roș a conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

EMERICH BOKODY și FIUL

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore.

Haine de doliu se execută cât se poate de repede.

Kirsteuer Aladár

sculptor

în SIBIIU (Nagyszeben), str. Faurilor n. 17.

Primește executarea a totfelul de

obiecte de sculptură

de ghips, piatră, ciment, lemn etc. figuri și ornamente executate foarte frumos.

Specialist în lucrări de mână liberă pe fațade sau în interiorul zidurilor.

Pregătește figuri întregi, busturi, statuete-relieuri din piatră sau metal. Modele mai mici pentru ziduri și construcții.

Hotel „Central” în Arad

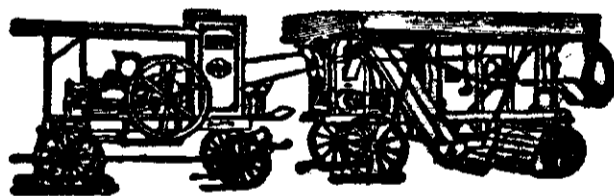
Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” orginal.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solzi!

Poste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinei fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie

-- pentru ferestri --

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

nr. telefonului 604.

Credit pe ipotecă, pe cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :

HERZOG SÁNDOR

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Nr. telefonului 604.

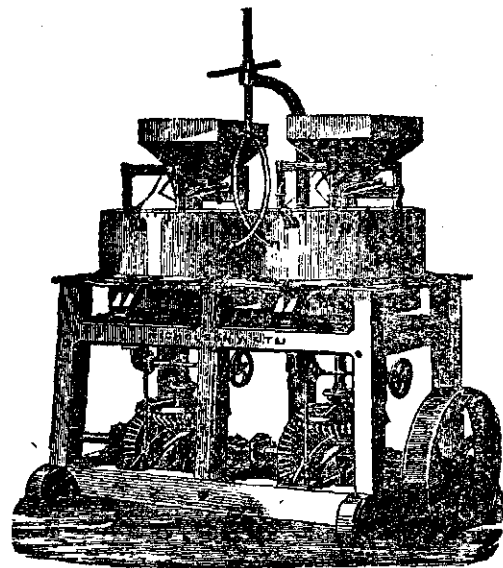
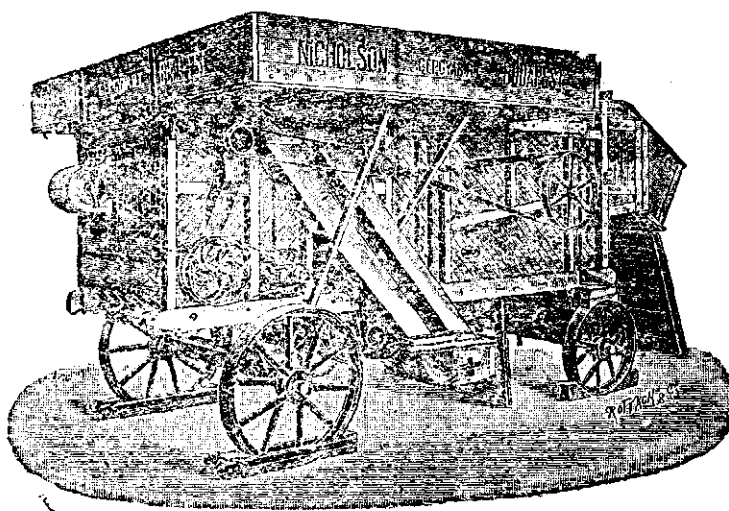
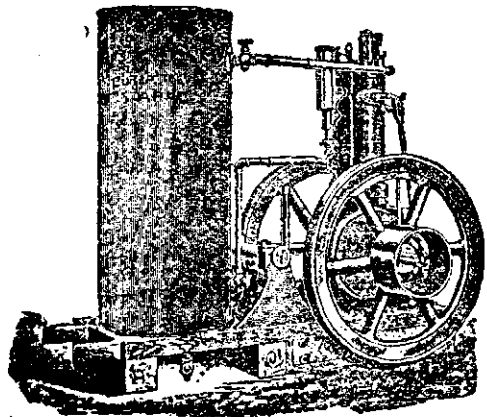
FRATII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

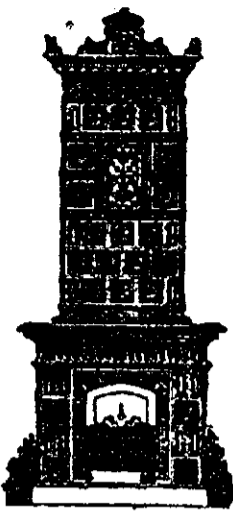
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,
Sibiu, Târgul Fânului 7.

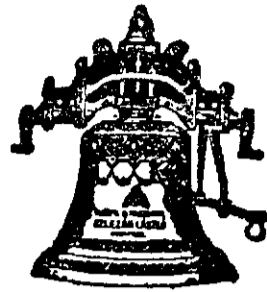
Execută:

cuptoare cu căhăli

În toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fier din căhăli albe și vinete.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comandă primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

Fabrică de clopote

Distinsă la expoziția
universală din Paris.

Szlezák László

fabrică p. turnat clopote, accesorii
de turnuri și stativile lor

Budapesta, Frangepán-u. 77.

(Casa proprie. Lângă stațiunea tramv. electric).

Se recomandă pentru executarea oricărui lucrări din acest ram, ca turnarea de clopote noi și vechi, pelângă garanție de mai mulți ani, cu coroană de fier invenția mea. Pregătesc statine drepte și plecate pentru clopote

Preliminare se trimite la cerere gratis și franco. — La dorință merge și în provincie.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stimatei dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

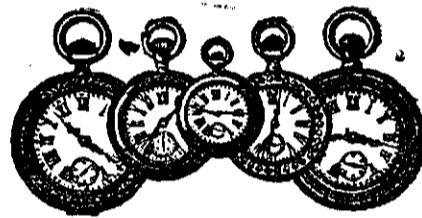
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszében, Reispérgasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate officios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanție.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszében, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Cu deslușiri servesc.

EDUARD LEXEN,

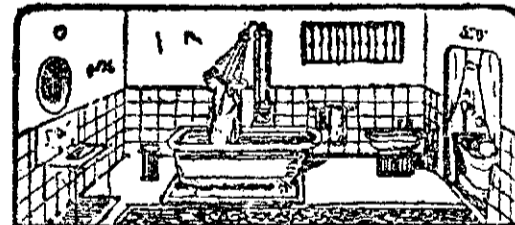
tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificiile, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. —

Engrosiștilor li-se dau rabat.

Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.

Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oșel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trăsnicia flectării bucați garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețuri: 1 buc. 1-80 1-90 2.— 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiteră banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt”
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Georg Barthelmie

mechanic

Brașov, Strada Porții Nr. 41.

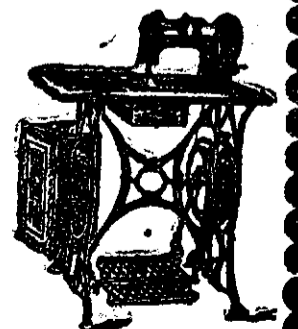
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafon, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârziuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

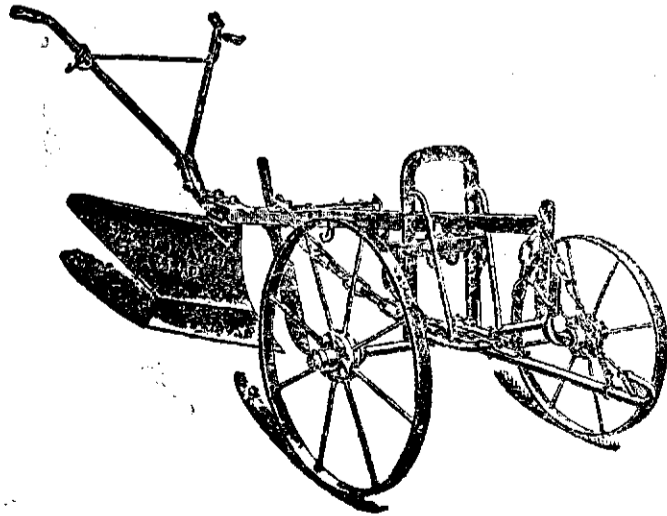
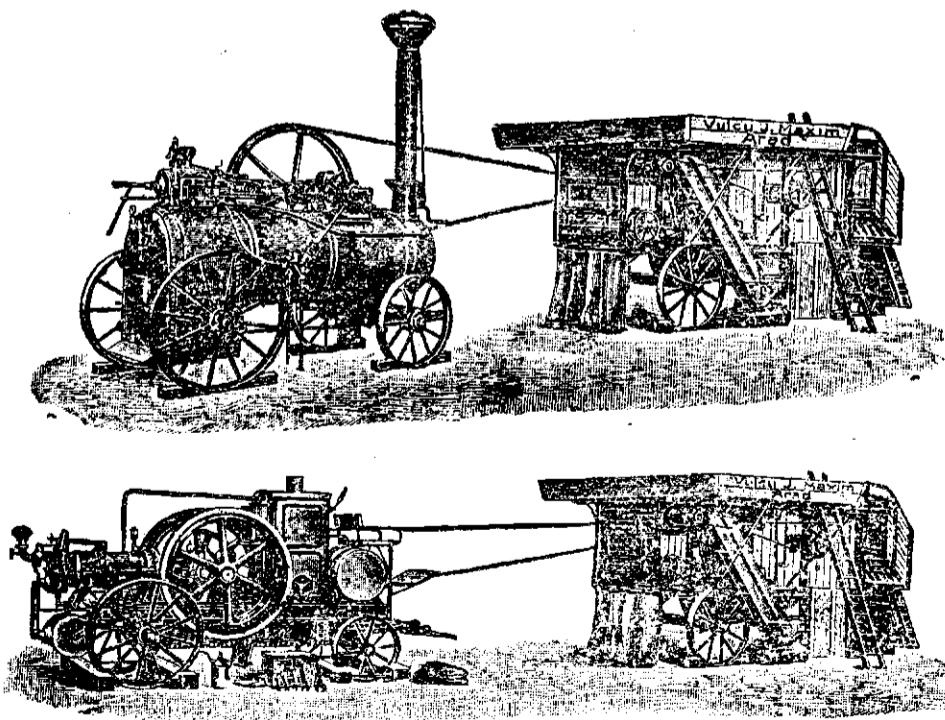
ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuose în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-l.évay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pre-
gătirea și ascuțirea oricărui
soi de cuțite, ca cuțite pen-
tru căsăpie și bucătărie, pen-
tru masă și bricege, unelte
pentru ciobotari și cojocari
precum și ascuțirea bricelor
pre lângă prețuri convena-
bile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor
scoțese taxa numai pentru 5.

Dacă stropești cu „FORHIN”

I - ai mai pu-
țină bătaie
de cap,

II - a lucru
mai puțin,

III - a cheltuială
mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este
MICTURA DE BORDÓ
adesea îmbunătățită. Se lipește
ușor chiar și de frânzele umede.
La ori-ce brumă poți se
stropești, nelăsând ni un
fel de sediment (drojă).

Mulțime de scrisori de mul-
țămintă și recunoștință.
Pregătim invenția drului Aachen-
brandt de Rézkénpor și Bordolpor.
Cere prospect gratuit și franco
dela fabrica

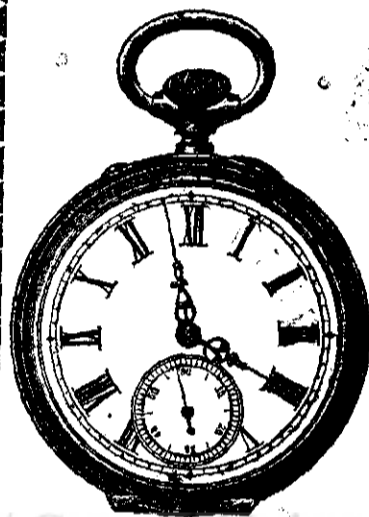
„FORHIN” BUDAPEST, VI.,
VÁGZI-ÚT 93.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine
asortat cu materiale uscate.
Întreprinde și execută tot felul
de lucrări aparținător acestei
branșe, aranjamente interne
și lucru pentru edificii ori
unde, și în ori ce stil, cu
::: prețuri moderate. :::

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaie

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai accia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare
la ziarul „Románul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Románul”). Corres-
pondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

**Ligeti
Sándor,**

colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaicuri
de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

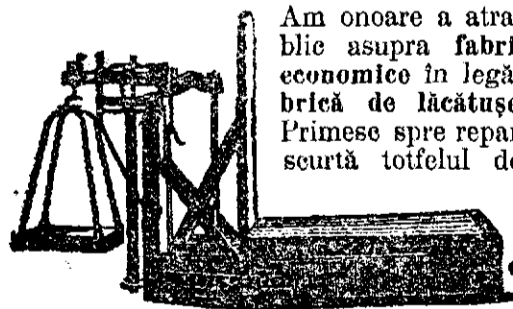
IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de
biserică colorate, mozaicuri
de sticlă și rame de aramă
dela cele mai simple până la
cele mai complicate, cu pre-
țuri moderate. — Geamurile
aproape tuturor bisericilor gr-
cat sunt lucrate în atelierul
meu, între cari și ferestrele
bisericeii noui zidite din Szász-
Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt
lucrate în atelierul meu propriu.

Cu prilejul expoziției industriale din Lugoj premiat
cu cel dintâi premiu cu: „DIPLOMĂ DE ONOARE”.

TÓTH ELEK Turnătorie de fier și
metal, țesătorie de fer
și fabrică de mașini

TELEFON nr. 22. LUGOJ - LUGOS TELEFON nr. 22.

Am onoare a atrage atențiunea on. pu-
blic asupra fabricii mele de mașini
economice în legătură cu noua mea fa-
brică de lăcătuserie și de cumpene.
Primese spre reparare ieftin și în vreme
seurtă totfelul de mașini economice,

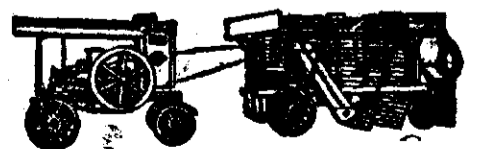
mașini de imblătit,
locomobile, părți
de mașini, motoare
ori străformarea
lor, mori, cazane,

cumpene, pompe, talumbe, etc. Indreptarea osiilor mașinilor
de imblătit, etc. Benzii, motoare, absorbitoare de gaz pen-
tru oleu brut, ori transportarea părților alcătuitoare în
timp seurt, cu prețuri convenabile. Totodată recomand pân-
zele mele de fir, din fir negru ori zincuite, în orice mărime
și cantitate, cu prețuri ieftine de fabrică. La dorință servese
cu prospecte și planuri gratuite.

Fabrică și atelier de reparatură pentru cumpene.

Mare magazin de mașini
:: economice ::

Agentura fabricii de ma-
șini a căilor ferate un-
gare. Vânzare de motoare

Mai de multe-ori premiat cu medalie de aur
și argint.